

Jubileusz Profesora Marceliego Kosmana

W dniach 16-17 maja 2000 r. na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyła się – zorganizowana przez Zakład Dziennikarstwa Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa – ogólnopolska konferencja naukowa: „Kultura polityczna w Polsce – wizje przyszłości”. Jest to trzecia konferencja naukowa poświęcona kulturze politycznej, tym razem w aspekcie wizji przyszłości, tym odległym, już zweryfikowanym przez życie, a także nam współczesnym, które na tę weryfikację dopiero czekają. Poprzednie konferencje odnosiły się do relacji między historiografią i politologią (29 i 30 listopada 1995 r.) oraz mitów i faktów (22 i 23 kwietnia 1998 r.). Inicjatorem tych spotkań jest prof. Marcelei Kosman. Warto wspomnieć, iż tematyka ta wiąże się autorsko ze studiami pt. *Z rozważań nad kulturą polityczną w Polsce*, które ukazały się w 1998 roku nakładem Wyższej Szkoły Zarządzania i Bankowości w Poznaniu. Tutaj właśnie w ubiegłym roku został zorganizowany Instytut Historii Politycznej, którego pomysłodawcą jest Marcelei Kosman, pełniący funkcję prorektora do spraw politologii.

Motywy przewodnim konferencji były wizje przyszłości, funkcjonujące w obrębie szeroko rozumianej kultury politycznej. Temat ten, czego dowodem były wystąpienia zaproszonych gości, związany jest z polityką, niezależnie od epok historycznych, panujących ideologii czy systemów społecznych. Wygłoszone referaty wskazywały nie tylko na konkretne przykłady pojawiających się prognoz w minionych epokach, ale również omawiały wizje najnowsze, sprawdzone oraz oczekujące na sąd, które dotyczą zarówno kompetencji polityków, jak i kondycji ich społecznego zaplecza.

W pierwszym dniu obrad swoje referaty zaprezentowało siedmiu prelegentów. Wystąpieniem otwierającym obrady był referat wygłoszony przez prof. Gerarda Labudę, zatytułowany „Przełom innowacyjny” w rozwoju współczesnej kultury. Następnie prof. Bogdan Koszel przedstawił *Polskę w Unii Europejskiej w oczach Zachodu*. W zainteresowania przyszłością badań Kazimierza Podolskiego (1923-1995) przeniósł słuchaczy prof. Andrzej Chodubski, natomiast wystąpienie prof. Karola Janowskiego zdominowała problematyka poświęcona refleksji nad kulturą polityczną Polaków.

Kolejni mówcy skupili się na funkcjonowaniu wizji przyszłości w relacjach państwo a Kościół, dokumentując swoje przemyślenia wieloma interesującymi przykładami (prof. Zygmunt Zieliński *Margines egzystencji politycznej Kościoła w PRL* oraz Krzysztof Mądel, *Czy Jezuci wdawali się w politykę?*). Odczyt prof. Lecha Ludorowskiego na temat zapomnianych ogniw motywu krzyżackiego w literaturze i kulturze XIX w. zamknął pierwszą część wystąpień. Ożywioną dyskusję zdominował wątek racjonalności i obiektywizmu w snuciu prognoz i przewidywaniu najbliższych, bo związanych na przykład z przyjęciem Polski do Unii Europejskiej, oraz kwestii terminologicznej kultury politycznej w Polsce.

W godzinach popołudniowych Salę Lubrańskiego w Collegium Minus naszej Almae Matris wypełnił tłum gości, którzy zebrali się, aby uczcić jubileusz 60. urodzin Profesora Marceliego Kosmana.

Wydana na tę okoliczność księga pamiątkowa będąca dowodem uhonorowania dostojnego Jubilata skupiła 50 prac uczonych z ośrodków naukowych znajdujących się zarówno w Polsce, jak i za granicą. Omawianą księgę przygotował Instytut Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM.

Tom otwiera wprowadzenie zatytułowane *Droga historyka ku współczesności* autorstwa prof. Jana Seredyki oraz *Słowo o Jubilate* doc. Jana Załubskiego, w którym czytamy: „Profesor, autorytet wśród historyków, bardzo szybko zdobył uznanie i silną pozycję w gronie politologów. Jest jednym z inspiratorów badań szeroko rozumianej kultury politycznej. (...) Napisał i opublikował ponad 40 książek, w prasie ukazało się około tysiąca artykułów. Każdy rok wzbogaca bibliografię prac płodnego autora o kilkanaście, a bywa, że i o kilkadziesiąt pozycji”.

Całość publikacji poprzedzona została, zgodnie z istniejącym zwyczajem, bibliografią Jubilata za lata 1963 do 2000. Imponująca, zawierająca ponad tysiąc pozycji bibliografia wskazuje na potencjał badawczy Profesora i wciąż nie słabnące siły na drodze dalszych poszukiwań naukowych. Tytuł książki – *Przeszłość odległa i bliska* wyznacza jej zawartość, a zarazem odzwierciedla główne nurty w drodze badawczej uczonego, która zawiera się między dwiema dyscyplinami – historią i politologią. Nie dziwi więc fakt, że reprezentują ją również autorzy artykułów – przyjaciele Jubilata, koledzy, współpracownicy i uczniowie. Nadesłane artykuły pogrupowano w czterech **działach** tematycznych: *Historia, Politologia, Mass media* i *Varia* według nazwisk autorów w porządku alfabetycznym. Nie przypadkowo organizacja konferencji na temat kultury politycznej zbiegła się z obchodami jubileuszu Profesora Kosmana. Powszechnie wiadomo, iż temat ten jest Jubilatowi szczególnie bliski i wnikliwie poruszany w licznych opracowaniach na temat szeroko pojętej kultury.

Kultura polityczna pozostaje zwykle pod silnym wpływem zjawisk nam współczesnych. Nic dziwnego, że właśnie ten element został najmocniej wyeksponowany w referatach składających się na drugi dzień konferencji, który obfitował w jedenaście wystąpień. Otwarcie obrad rozpoczął prof. J. Pánek z Pragi (*Stavovska vize strednii Evropy. Od protiturecke aliance k evangelicke konfederaci*). Następnie prof. W.A. Serczyk nakreślił wizje przyszłości w odniesieniu do szans Hadziacza, zaś prof. J. Byliński zaznajomił słuchaczy ze szlacheckimi koncepcjami ustroju Rzeczypospolitej z przełomu XVI i XVII wieku. Dalsze wystąpienia koncentrowały się na kulturze politycznej osiemnastowiecznej Polski (prof. M. Żyromski) a także twórcach graficznych obrazów Śląska (prof. W. Kaczorowski). Walor ponadczasowy miały dociekania nad oceną postaci Augustyna Kordeckiego wygłoszone przez prof. M. Kosmana oraz zarys projektów nowej polityki europejskiej wobec Rosji Stanisława Leszczyńskiego (prof. A.J. Zakrzewski i mgr M. Skwarczyńska). Referat ks. prof. S.Z. Jabłonskiego przybliżył kwestię *Jasnej Góry w świadomości narodowej XIX wieku*.

Ostatnie trzy wystąpienia odbiegały od wcześniej wygłoszonych, koncentrowały się bowiem na omówieniu funkcjonowania wizji przyszłości w kulturze politycznej Polski po roku 1989 i stały się głównym przyczynkiem do ożywionej dyskusji zamykającej obrady. Szczególnie tekst prelegenta K. Borowczyka – *Wizje polski przy okrągłym stole* oraz artykuł A. Kasińskiej – *Metryki na temat elit politycznych w Polsce po 1989 roku*. Nie było wątpliwości co do zasadności rozważań, powiązań tematów wystąpień z tytułem konferencji: *Kultura polityczna w Polsce – wizje przyszłości*.

Wielowątkowość omawianych zjawisk podczas spotkań wskazała na potrzebę wspólnych studiów prowadzonych przez reprezentantów różnych dyscyplin humanistycznych. W tym wypadku prym wiodli historycy i politolodzy. Dorobek majowej konferencji stanowi ważny wkład w rozwój badań nad kulturą polityczną. Organizatorzy przygotowują publikację na podstawie zaprezentowanych referatów oraz dyskusji.

Żaneta Polowczyk

Edukacja 2000. Opozycja: Elitaryzm – Egalitaryzm. Konferencja naukowa WSP w Słupsku, 29-30 maja 2000 r.

Wydział Filozoficzno-Edukacyjny WSP w Słupsku zorganizował wraz z oddziałem słupskim Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego konferencję naukową na powyższy temat. Obrady odbywały się w Ustce w ośrodku Jantar. Wzięli w nich udział przedstawiciele kilku ośrodków naukowych, m.in. z Bydgoszczy, Częstochowy, Kielc, Koszalina, Krakowa, Katowic, Olsztyna, Poznania, Słupska, Szczecina, Torunia, Trójmiasta, Wrocławia i in.